

APOKALÜPTILINE TRUMMIMEES KÕRVUTI SAURUSEGA

Kumb on parem, kas merikarbid moerestoranis „Le Bonaparte“ või mulgikapsad N Liidu Venezuela suursaadiku Vaino Väljase ihukoka Jaan Tuvikese tehtuna? Võrdlus on ränk, kuid võrrelda saab ikka, filmifestivalid ja aastaauhinnad ongi võrdluse paik.

11. jaanuaril andis Eesti Filmiajakirjanike Ühing välja oma järjekordse aastaauhinna. Tegi seda kaheteistkümnendat korda. See oli uues iseseisvas Eestis esimene filmiauhind, seega tänaseks vanim.

Ning kogu aeg on sellele auhinnale rahalist toetust andnud erakapital. Tänavu, nagu mullugi, toetas auhinda rahaliselt Olympic Casino Eesti AS. Firma on toetanud laste- ja noortekodusid, Muusikaakadeemiat, muusikaüritusi ja -plaate. Raha ja kultuur on olnud alati seotud, nagu ka raha ja haridus. Muide, haritud kodanik tõstab majandust nagu katapuldiga. Mäletan ülikooli päevilt ühe akadeemiku väljaarvutust, et ainult kirjaoskuse andmine tõstab kodaniku tööviljakust 1000%.

Neljandat aastat kannab filmiajakirjanike ühingu aastaauhind „Neitsi Maali“ nime. „Neitsi Maali“ nimes on nagu kõik veel peidus, kõik veel alles ees. Filmiauhinnad on harilikult võtnud nimed looma- ja taimerügist. Kuid elu edasikandja on ju naine. Ja filmimaailmas on mehed võrdselt naistega võimelised sünnitama ja naised võrdselt meestega võimelised eostama.

Tänavu nagu mullugi kulges filmiajakirjanike ühingu hääletus kirglikult, kolmes voorus. Valisime esmalt kuus nominenti: üks mängufilm („Sigade revolutsioon“), üks animafilm („Frank ja Wendy“) ja neli dokumentaali („Jüri – see mulk ehk mis tuul müürile...“, „Liblikate kodu“, „Perekond“, „Vali kord“). Kolmandas voorus selgus, et tulemuseks on viik.

Eesti Filmiajakirjanike Ühing otsustas auhinna „Aasta film 2004“ välja anda kahele filmile võrdselt – ex aequo. Nendeks olid dokumentaalfilm „Jüri – see mulk ehk mis tuul müürile...“, („Profilm“, režissöör ja stsenaarist Enn Säde) – arhiividesse visa sukeldumise ja ühe isiksuse põneva elu detaile ja panoraamse analüüsi eest, ja „Vali kord“ [„Kuukulgur Film“, rühmitus Esto TV: Andres Maimik (režissöör), Rain Tolk, Ken Saan, Juhan Ulfsak] – eluterve peiarliku sekkumise eest meie päevapoliitikasse tänaste populistlike loosungite ümberpööramisele farsiks.

Auhinna said siis režissöörid Enn Säde ja Andres Maimik.

Veel viis aastat tagasi nõudis filmiüliõpilane Maimik endale häälekalt kohta ja raha siin päikesel all. Ta kurtis („Sirp“ 17. IX 1999), et professionaalide ringkaitse „võimaldab filme teha ainult neil, kes on kogu aeg teinud“, ja nõudis uute nägudega kaasnevat verevahetust. „Pärnamäe haudade korrashoidmisega meenutavad Kulka rahajaotused üha enam Päästearmee faile,“ kurjustas Maimik. Ka pool aastat hiljem jätkas Maimik isade-vanaisade põlvkonna ründamist („Noore kino kaitseks“, „Sirp“ 23. III 2000). Ta kaitstes noort kino, nõudis üliõpilasfilmidele häid ekraaniaegu ja deklareeris, et iga uustulnuk audiovisuaalväljal on kõikide „eesolijate potentsiaalne vaenlane“. Maimik ründas neid eesolijaid ehtsa noore üliõpilasena: „Professionaalsuse mõiste on didaktiline kilp, millega osa filmitegijaid kaitseb end erialalise heaolu kadumise ähvarduse eest.“

Imestunud Enn Säde võttis elutargalt sõna oma põlvkonna kaitseks. Kineastide laualehes „Pääsuke“ (22. IX 1999) imestas härra Saurus (Enn Säde ise): kas kehtib reegel, et äraaetud hobused lastakse ju maha? Ja Maimiku teise kirjutise, noore kino kirgliku advokatuuri, pealkirjastas Säde noormehele nimeandavalt „Apokalüptiline trummimees“.

Nüüd said „Aasta filmi 2004“ auhinnapüünel kokku 34-aastane Andres Maimik ja 66-aastane Enn Säde.

Tempora mutantur, et nos mutamur in illis?

JAAN RUUS